Plaćanje gotovinom u austrijskim je restoranima gotovo jednako nezaobilazno kao i bečki 'šnicl' ili 'štrudl' od jabuke. Austrijanci razmišljaju o tome da ga proglase svojim ustavnim pravom.

U vrijeme virtualnih valuta i mobilnog plaćanja, unošenje takve odredbe u ustav možda se čini anakronim. No upravo to je ovaj mjesec predložila konzervativna stranka OeVP (Austrijska narodna stranka) bivšeg kancelara Sebastiana Kurza, koji vodi kampanju za reizbor na izborima potkraj rujna. "Korištenje gotovine temeljni je uvjet samostalnog života", smatra bivši 32-godišnji kancelar.

Daleko od toga da je dočekan sa skepticizmom, prijedlog je omogućio krajnje desnoj Slobodarskoj stranci (FPOe), koja je s Kurzom vladala do svibnja, da podsjeti da je upravo ona prva predložila ustavni amandman za zaštitu plaćanja gotovinom. Socijaldemokrati su podigli ljestvicu zatraživši postavljanje više bankomata na selu i ukidanje naknada za isplatu gotovine koje traže neki operateri.

No zagovornici gotovine nisu ograničeni samo na ruralna područja. U Beču, glavnom gradu i popularnoj turističkoj destinaciji, mnoge trgovine, kafići i restorani odbijaju plaćanje karticama.

"U Austriji se mentalitet sporo mijenja", rekla je Victoria, tridesetogodišnjakinja koja radi u restoranu u središtu grada "Weinschenke" koji poslužuje hamburgere klijentima koje se odmah na ulazu upozorava da primaju samo gotovinu.

Kada je riječ o napojnicama, gotovina je također bolja od kartica, dodaje.

Mlada žena kazala je da i ona radije plaća gotovinom "koja ne ostavlja traga".

Sfera privatnosti

Profesor financijskog prava Werner Doralt kazao je da je Austrijancima jako stalo do zaštite njihove privatnosti.

"Ako kupujem i oni zabilježe (preko kartičnog plaćanja) količinu alkohola koju kupujem, to je miješanje u moju privatnost", rekao je profesor emeritus s Bečkog sveučilišta.

Po istraživanju Europske središnje banke (ECB), 67 posto ukupne vrijednosti kupovine u Austriji 2016. bilo je plaćeno gotovinom, a u Nizozemskoj 27 posto. Slično je i u Njemačkoj, još jednoj zemlji gdje je gotovina kraljica - 55 posto.

Stručnjak za ekonomsku psihologiju, profesor Erich Kirchler smatra da Austrijanci i Nijemci zbog svojeg iskustva s autoritarnim režimima imaju izraženiju svijest o prijetnji države kada postane svemoćna. "U takvim okolnostima, učinkovitost javnih institucija postaje opasnost", kazao je.

S tom teorijom slaže se Philipp Klos, vlasnik kafića-restorana u središnjem dijelu Beča. On gotovinu smatra osnovnim uvjetom svoje "slobode", rekao je.

U jelovnicima njegova lokala piše: "Bez gotovine postajemo potpuno ranjivi. Totalitarna država

Phoca PDF

imala bi nad nama neograničenu moć."

Šilinzi pod madracima

Po nedavnom ispitivanju banke ING provedenom u 13 europskih zemalja, Australiji i SAD-u, Austrijanci su najsuzdržaniji prema ideji napuštanja plaćanja gotovinom. Samo ih 10 posto to smatra prihvatljivim, u odnosu na prosječno 22 posto u drugim europskim zemljama.

Drugi dokaz te privrženosti koja vuče korijene iz davne prošlosti je to što gotovo 18 godina nakon uvođenja eura mnogobrojni Austrijanci i dalje kojekuda pronalaze šilinge, staru nacionalnu valutu. Austrija spada među mali broj zemalja eurozone koja i dalje staru nacionalnu valutu mijenja u euro.

I ovoga je ljeta autobus Nacionalne banke Austrije obilazio zemlju nudeći tu uslugu. Ove godine tako je prikupljeno gotovo 19 milijuna šilinga što odgovara 1,38 milijuna eura.

Međutim, unošenje prava na plaćanje gotovinom u ustav, kako priželjkuju konzervativci, imalo bi samo simboličku vrijednost, tumače stručnjaci. Austrija je članica eurozone i Europska središnja banka (ECB) ima posljednju riječ kada je riječ o monetarnoj politici.

(Hina)



Phoca PDF